

11.6.2018

Eduskunnan talousvaliokunnalle

U 26/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (EU:n kuluttajansuojasäännösten tehokkaampi täytäntöönpano ja nykyaikaistaminen)

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry:ltä lausuntoa EU:n kuluttajansuojasäännösten tehokkaampaa täytäntöönpanoa ja nykyaikaistamista koskevaa direktiiviehdotusta käsittelevästä U-kirjelmästä. Euroopan komissio julkaisi huhtikuussa *New Deal for Consumers* -kuluttajansuojaesityksen. Esitykseen sisältyy kaksi direktiiviehdotusta: nyt käsiteltävänä oleva ehdotus, joka koskee neljään EU:n kuluttajansuojadirektiiviin sisältyvien säännösten muuttamista sekä edustajakanteita koskeva ehdotus. Kuluttajaliitto on siihen tyytyväinen ja katsoo sen parantavan monin tavoin kuluttajansuojaa. Keskeisimpinä parannusehdotuksena Kuluttajaliitto pitää mahdollisuutta määrätä tuntuvia seuraamuksia kuluttajien oikeuksia loukkaaville yrityksille. Lausunnossaan Kuluttajaliitto keskittyykin pääasiassa seuraamusmaksuun.

Seuraamusmaksu

Kuluttajaliitto on ollut pitkään huolissaan siitä, että kuluttajien oikeuksia törkeästi loukkaaville yrityksille ei yleensä koidu toiminnastaan seuraamuksia. Tällä hetkellä kuluttaja-asiamies voi pyytää markkinaoikeutta kieltämään tai joissakin tapauksissa kieltää itse lainvastaisen menettelyn. Valitusoikeuttaan käyttämällä elinkeinonharjoittaja voi lykätä kiellon voimaantuloa. Jos lainvastainen toiminta lopetetaan, kun kieltä on tullut voimaan, ei lainvastaisesta toiminnasta aiheudu elinkeinonharjoittajalle mitään seuraamuksia. Osa yritysten toimista on jo tällä hetkellä periaatteessa rangaistavia rikoslain perusteella esimerkiksi markkinointirikoksena ja niistä voidaan tuomita yhteisösakko – käytännössä rikoslain rangaistusuhka on kuitenkin jäänyt kuolleeksi kirjaimeksi. Kuluttajaliiton mielestä seuraamusmaksua tarvitaan erityisesti säännöksiä toistuvasti rikkovien yritysten kuriin saattamiseksi.

Ehdotettu seuraamusmaksu kuuluisi kuluttajaviranomaisen (Suomessa kuluttaja-asiamies sekä Kilpailu- ja kuluttajavirasto) toimivaltaan. Mitään periaatteellisesti uutta ei Suomen oikeusjärjestelmään olisi tulossa, esimerkiksi kilpailurikkomuksissa on käytössä vastaava seuraamusmaksu, joka voi olla suuruudeltaan jopa 10 % yrityksen vuotuisesta liikevaihdosta. Lisäksi oikeusministeriön asettama kuluttajansuojaviranomaisten toimivaltuuksia käsitellyt työryhmä esitti seuraamusmaksua jo vuonna 2014.

11.6.2018

U-kirjeessä tuodaan esiin huoli siitä, että esimerkiksi rikkomuksen laatuun nähden selvästi ylimitoitettut sanktiot saattavat olla kyseenalaisia perustuslain näkökulmasta. Kuluttajaliitosta on itsestään selvää, että seuraamukset tulee olla oikeassa suhteessa rikkomuksen laatuun nähden ja niitä määrättäessä tulee ottaa huomioon sekä rikkomuksesta epäillyn puolesta puhuvat että sitä vastaan puhuvat seikat. Seuraamusmaksu on ensisijaisesti kohdistettava yrityksiin, joihin lievemmat toimenpiteet eivät tehoa. Yritysten, jotka vilpittömästi yrittävät toimia sääntöjen mukaan, ei pitäisi olla huolissaan seuraamusmaksusta. Päinvastoin niiden tulisi nähdä rikkomusten tehokkaat seuraamukset keinona varmistaa se, että ne voivat kilpailla ilman epärehellisten toimijoiden aiheuttamaa markkinahäiriötä.

Ehdotettu seuraamusmaksu koskee vain rajatylittävää toimintaa. Kuluttajaliitosta on tärkeää, että ehdotettu seuraamusmaksu koskisi myös Suomen sisäistä toimintaa. Oikeusministeriö on juuri käynnistämässä kuluttajansuojasäädösten uudistamista valmistelevan työryhmän toimintaa. Yksi työryhmän tehtävistä on valmistella kuluttajansuojaviranomaisten yhteistyötä koskevan asetuksen (Kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja asetuksen (EY) N:o 2006/2004 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/2394) asianmukaiseksi soveltamiseksi tarvittavat säännökset sekä muut kuluttajansuojalainsäädännön tehokkaan noudattamisen varmistamiseksi tarpeelliset uudistukset kuluttajaviranomaisten toimivaltuuksiin. Tässä yhteydessä käsitellään myös seuraamusmaksuun liittyviä asioita, mukaan lukien seuraamusmaksun soveltaminen pelkästään kotimaisessa elinkeinotoiminnassa.

Muuta

Komission direktiiviehdotukseen sisältyy myös muita kuluttajan asemaa vahvistavia esityksiä. Erityisen tärkeänä Kuluttajaliitto pitää sellaisten sopimusten, joissa kuluttaja maksaa saamastaan palvelusta antamalla tai sitoutumalla antamaan elinkeinonharjoittajalle henkilötietojaan, saattamista kuluttajansuojan piiriin. Ehdotus vahvistaa omalta osaltaan ihmisten oikeutta omiin henkilötietoihinsa. Kuluttajaliitto on myös tyytyväinen ehdotukseen siitä, että kuluttajan oikeutta saada hyvitystä sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevien säännösten rikkomistapauksissa edesautetaan.

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry

Juha Beurling
Pääsihteeri

Timo Niemi
lakimies